1989 -11- 13

MKKE
KÖZMŰVELŐDÉSI
BIZOTTSÁG LAPJA

támpont

MILES DAVIS

NOVEMBER 16-ÁN
A SPORTCSARNOKBAN

A Közgáz DC következő programjai:

1989. november 17-én, pénteken 19^{30}-02^{00}-ig:

koncert: ELSŐ EMELET
mozifilmek: Nem látni és megszeretni /Blind Date/
Robotzsaru /Robocop/
videofilmek
Non-stop funky soul disco /D.j.: Szeles Tibor/
Teaház ✕ Salátabár ✕ Casino

A közgázosoknak nem kell tagsági és a jegyár 30,-Ft!

✕ ✕ ✕

FIGYELEM! November 24-én nem lesz KDC-rendezvény, mert az épületben más rendezvényt tartanak! Elnézést kérünk...!

✕ ✕ ✕

Müsorelőzetes: 1989. december 1-jén: EXOTIC koncert
L'Art Pour L'Art - müsoros közönségtalálkozó /Laár, Galla, Dolák-Saly/

BME PROGRAM:

Filmklub a Martos Filmkör szervezésében a Müegyetem "A" épületében. Egri József u.
A vetítések 19.00-kor kezdődnek.
nov. 23. Falstaff (1968)
Bes. égetés Csörögi István filmesztétával

Bercsényi kollégium Bp. XI. Bercsényi u.

Bercsényi-Country Club
Minden péntekon 19-23-ig

nov. 17. Club '89 vendég: Lókötők
nov. 24. Revival Band vendég: River

Landler kollégium Bp. XI. Bartók B. 17.

nov. 16. 19.30: Lucky Boys Dixieland Band
nov. 20. 19.00: Stroheim: Kapzsiság-Gy-arany (film)

Martos kollégium Bp. XI. Stoczek u 5-7

nov. 24. Aranyház (az Ars Prosazó rendezvénye)

támpont - 2

KÖNYV

Both Vilmos

Haraszti Miklós: Darabbér (Téka Könyvkiadó, 75Ft)

Sok mindent köszönhet könyvének a szerző: hírnevet és elismerést külföldön - házkutatásokat, letartóztatást, felfüggesztett börtönbüntetést idehaza. Felfüggesztettet, mert a hazai és nemzetközi felnáborodás megakadályozta a bábként irányított bírák mozgatóit abban, hogy a - szerintük - 127-es izgatási gumiparagrafust kimerítő mű szerzőjét 2-8 évig terjedő szabadságvesztéssel sújtsák.

Haraszti Miklóst "felforgató tevékenysége" miatt néhány nappal az államvizsga előtt kizárták az egyetemről. De nem kényszerből: érdeklődésből lett a Vörös Csillag Traktorgyár munkása. Kardos György, a Magvető Kiadó akkori igazgatója szerződést kötött vele egy, a munkások életéről szóló könyv megírására...

A fiatal értelmiségi tehát belemerült a munkáséletbe, alkudozott a kezdőfizetésért, megismerte a vállalati hierarchiát, melynek a munkások perspektivájából még látható csúcsán a gépbeállítókból lett párt- és szakszervezeti titkárok állnak, beletanult, hogyan kell "rabolni", azaz a gépet némi többletkereset reményében a normára szabottnál gyorsabban működtetni, hogy a szocialista kizsákmányolás mókuskerekét hajtva már ne is tudjon másra gondolni, csak a művezető jóindulatán múló "jó munkára", amelyből többet lehet "rabolni", és, hogy gyűlölni kell a másikat, ha az rendszeresen jobb munkákat kap. Meg, hogy a szakszervezet (az egyik munkás szavaival élve a "fizetett ellenség") a legkevésbé éppen a munkások érdekeit képviseli. Tapasztalatait tárgyilagosan írja meg, a szociológia és az irodalom eszközeit elegyítve. A kiadó gyakorlatilag feljelenti szerzőjét, s ezzel megindul az utolsó magyar íróper. Haraszti időközben persze barátainak is odaadja kéziratát, s ezzel az ügy máris izgatássá válik, bár a tárgyaláson megjelenő prominens értelmiségiek kijelentik, hogy őket személyszerint a legkevésbé sem "izgatta" a mű, ellenkezőleg, annak legtöbb gondolatával maguk is egyetértenek:

"A mai magyar szociográfiai irodalom egyik legkitűnőbb alkotása" (Konrád György)

"Az tetszett benne, hogy nem kívülről elemzi tárgyát: valóságos önélveboncolással van dolgunk. Becsületes, a költőiséget a racionális elemzéssel kombináló megközelítés."
(Mészöly Miklós)

A verdikt: nyolc hónap felfüggesztve, és persze kiátkozás valamennyi közintézményi munkahelyről, kutatóintézetből. A könyv (vagy ahogy a vádban szerepelt: gúnyirat) viszont önálló életre kelt, hogy az 1975-ös nyugat-berlini kiadást követően további tizenkét országban olvassák borzongó hitetlenkedéssel a "legvidámabb barakkból" érkezett látleletet.

1979-ben a párizsi Magyar Füzetek, 1985-ben pedig a Magyar Október Szabadsajtó kiadásában már megjelent magyar nyelven is a kötet, de ez az első, mindenki számára elérhető kiadás, 17 évvel a megírás után.

Kornai János: A hiány (KJK. 23oft)

Az olvasók többsége feltehetően jobban ismeri nálam azt a könyvet, amely az ú.n. szocialista országok gazdaságának valószínűleg legpontosabb és legátfogóbb elemzése. Ezért ajánlás helyett csak egy megjegyzés: bár hamarosan remélhetőleg az elmúlt negyven évre csak, mint rossz emlékre fogunk visszagondolni, és a tervutasításos, tervlebontásos rendszerekkel és hiánygazdasággal csak a fiatal közgazdászjelölteket fogják riogatni, elrettentésképpen, ez a könyv nem válhat idejétmúlttá, feleslegessé, hiszen mindvégig elméleti megközelítésével a klasszikus közgazdasági művek bolcán követel magának helyet...

A mostani - kétkötetes - kiadás egyébként a második kiadás változatlan utánnyomása.

Kornai János: Indulatos RÖPIRAT a gazdasági átmenet ügyében (HVG RT. 8oft)

Hogy ne csak, mint elméletek alkotóját, hanem, mint az aktuális gazdasági kérdésekkel foglalkozó szakembert is megismerhessük, Kornai János röpiratot tett közzé.
Ebben állást foglal a tulajdonviszonyok kérdésében, bírálva az eddigi ál-tulajdonreformokat. Támadja a kormány inflációs politikáját, és felvázol egy lehetséges stabilizációs megoldást, valamint kitér a politikai demokrácia és a gazdasági stabilitás összefüggéseire is.
(A könyv hamarosan kapható lesz a könyvesboltokban.)

Petri György: Valahol megvan (Európa, 51,-)

Petri György: Ami kimaradt (Aura, 95,-)

Sok éves kényszerű hallgatás (pontosabban: kiadva-nem-levés) után néhány hónapon belul két kötete is megjelent Petri Györgynek, akit sokan a kortárs magyar líra legeredetibb alakjának tartanak.

A "hivatalos" (szerző által) válogatott kötet olcsón és alacsony példányszámban /nem/kapható. (lásd "hiánycikk"). Ami kimaradt: az Ami kimaradt című kötetben drágán, de /ön/cenzúramentesen olvasható. Nekem mégis az előző kötet tetszik jobban: sokkal igényesebb és költőibb, mint a helyenként politikai rigmusok szintjére alászálló (persze ennek is megvan a szerepe) utóbbi. A kettő együtt alkot teljes képet a szerző eddigi költészetéről. (Bár az októberi 2000-ben olvasható egy, még az "Ami kimaradt"-ból is kimaradt vers...)

Szerelem, politika, és a lét elviselhetetlensége...

támpont-4

"Izzás szagára bódul a baromlény.
Tisztálkodik a tisztátalan állat.
Pucolja pórusait,
harminchét éves, balkáni módon agyonhasznált testét.
Botorkál a világító porrudak között,
kiokádik a pinceablakon,
a sietős-kopogós cipőorrokra."

(Önarckép)

Ómolnár MIklós - Rózsa Péter : Bem-rockparty

"Az a világméretü összeesküvés, amit az imperializmus folytat a szocializmus mint a reá egyedül veszélyt jelentő világrendszer ellen, olykor nagyon ravasz fellazító módszerekben és eszközökben is megnyilvánul. Ilyennek tekinthető - bár minden esetet külön - külön kell megvizsgálni - a hosszú haj, a nyugatmajmoló öltözék és az extázisba hozó monoton gitárzene is." /6o-as évek. sajtó/

A magyar szubkultúrák etnográfiájához újabb érdekes adalék ez a könyv; lehet rajta csodálkozni, bosszankodni, röhögni, az idősebb /és negyven körüli/ nemzedék tagjai akár sírhatnak is - ha tudnak. Az amatőr etográfusok után jó lenne, a profi etnológusok is felmérnék ezeket a vadregényes jel- és kommunikációs rendszerek csapdájában élt csoportokat - egy egész nemzedéket/?/. A vállalkozás legalább akkora felkészültséget és elszántságot igényel mint egy úgymond primitiv civilizáció feltárása.

A könyv elolvasása után persze az első reagálás lehet a következő is: abban az időben sok volt az ütődött, ha éppen nem volt mindenki az, mármint a beat-jelenséget értetlenül szemlélő felnőtt generációkban. Az ilyen hozzáállás persze azonnal megakadályozza, hogy megértsük ezt a kort vagy bármely kort; megjegyzendő, hogy sokaknál egy a kor elutasítása mögött a megértés/és benne saját viselkedésük megértésének/ képtelensége huzódik. A megértés egyik akadálya az információhiány, hiszen ennek a kornak / hatvanas évek vége/ egyik jellemzője volt, hogy az információk /bár egy korábbi fázishoz képest bővebben/ de azért még elég gyéren csordogáltak - így rá vagyunk utalva az ilyenfajta utólagos dokumentumokra.

A könyv témája egyetlen színhely, a Bem-rakparti egykori Andrássy-kastély, amely fontos láncszeme volt a hatvanas-hetvenes évek fordulója szubkultúra-kezdeményének. Olyan zenekarok léptek fel itt / a későbbi elhatárolódáshoz képest meglepő a stílusok békés egymás mellett élése /mint a Kex, a Syrius, a Mini vagy a Sakk-Matt /Radics Béla/. Némiképpen kihámozható ebből a könyvből is, hogy miért haltak el a 7o-es évek elejére - egyidőben a kulturális olvadás megszűnésével - az első magyarországi alternatív /amúgy rock-/ zenei kísérletek, miért voltak kénytelenek többen emigrálni / pl. Baksa-Soós vagy a fél Syrius /, - nem csupán zenészek, hiszen a 7o-es évek példátlan méretű művész és értelmiségi emigrációs hullámot hoztak magukkal - nem utolsósorban azért, mivel a kultúra irányításának egyik fő eszközévé vált / ismét/ a politikai rendőrség. És a leírás negativitásában talán megmutatja, hogy mik azok a különbségek, amelyek alapján / technikai lehetőségek, kommunikáció, reklám, fellépési lehetőségek és bizonyos médiák mint videó vagy egyszerűen a kazettás magnó megjelenése stb./ A 7o-8o-as évek fordulóján, az új kulturális olvadás idején létrejöhetett egy a korábbiaknál életerősebb, és maradandó értékeket létrehozó alternatív zenei-művészeti szubkultúra-jelenség. Amelynek képviselői között persze jónéhányan /pl. Müller Péter Iván vagy a BIZOTTSÁG képzőművész-zenészei / még az előző generációhoz tartoznak - legalábbis korukat tekintve. Késői fellépésük is mutatja, hogy az autonóm, alkotó művészi fellépésnek korábban aligha juthatott volna hely. Ugyanakkor a nehezebb környezetben, nyomás alatt próbálkozók alapot teremthettek azoknak, akik egy uniform viselkedésre késztető rendszer vállalása helyett egy autonóm életpályát próbáltak megvalósítani.

(Larotányi Zoltán)

FILM

Barotányi Zoltán

Sengelaja: Fiatal zeneszerző (1985)

A fiatalabb Sengelaja Georgij filmjében egy ifjú ember a fegyveres megtorlások kellős közepén indul népdalgyűjtő útjára (1905. után, éppen egyidőben Lartókkal Kodállyal), és a hagyományőrző-újító program lázában szent naivitással utazgatna faluról-falura. Csaknem félreértés áldozata lesz maga is: professzora ajánlólevelét összeesküvést szervező iratnak véli, s amerre megy, büntetőosztag jár a nyomában. A "félreértés" persze nem véletlen. Nem csupán azért, mert a hatalom levelet már annak ismeretében is ürügynek tekinti a példát statuáló tömeges kivégzésekre; a film magyarázkodás nélkül, spontán módon értésünkre adja azt is, mennyire forradalmi, hazafias cselekedet lehet az ifjú értelmiségi vállalkozása akkor is, amikor fogalma sincs a politikai "környülállásról". Hogy hosszú távon milyen veszedelmes az, amit művel. S ha meggondoljuk, hogy főhősünk kísérő társa, egy nagy természetű, kedves, nemzeti színű bohóc, öntetszelgő hazugsággal vállalja a nem létező összeesküvés vezéri szerepét (vele a halált), akkor beláthatjuk milyen szentségtörő fogalmai vannak egy gruz rendezőnek ember és történelem kapcsolatáról. Mert ez a pojáca is az éretlen művészpalánta még csak fel sem magasztosul, meg sem dicsőül a "nagy" pillanatban. Egy részesei a haladásnak, ahogy vannak: pojácaként, éretlenül. Szó sincs a hőssé váló kisember kliséjéről.

(Filmvilág 88/1)

Chytilova: A bolond és a királynő (1988)

Vera Chytilova mindig valami szokatlannal lepi meg nézőit, elég csak néhány címet említeni eddigi filmográfiájából: Százszorszépek, A paradicsomi fák gyümölcsei, Játék az almáért, Panelsztori, Egy faun megkésett délutánja..... Ahogy mondani szokta, kevés dologtól irtózik annyira, mint az unalomtól. Nem hajlandó sem unatkozni, sem untatni. Így aztán minden olyan téma, amely felvillanyozza, számára egyben provokáció is, hogy az adott ötlethez újszerű, öntörvényű formát találjon. Mint Chytova filmjei általában A bolond és a királynő című filmje is sok vitát kelt és valószínűleg senkit sem hagy hidegen. Vannak már lelkes dícsérői, és elszánt bírálói: van, aki örül, hogy különös művészi élményben volt része, van, aki szerint a film túl artisztikus, cselekménye rejtjeles, nem eléggé áttekinthető....

(Filmvilág 88/5)

Kara: Másnap háború volt (1987)

Másnap háború volt... ezt azonban csak kevesen sejtették 1940 őszén-telén egy orosz kisvárosban. A kamasz lányok és fiúk nem politikával szerettek volna foglalkozni, hanem egymással, a szerelemmel, nagy sétákkal, az első csókkal. De a politikum szüntelenül betolakodik életükbe, áthatja mindennapjaikat, kialakítja a félelem légkörét. A gondtalan diákévekre a sztálini terror sötét árnyéka borul, Iszkra, Zina és Vika, a három barátnő sorsa tragédiába torkollik. A szüntelen "éberség" közegében elég egy ártatlan eszmefuttatás az "ártatlanság bizonyítása" alapján felépülő, "jogrendről" ahhoz, hogy egyikük funkcionárius anyja a másikuk apját, a neves repülőgéptervezőt feljelentse. A rosszhírű "nagy fekete autó" és a bőrkabátosok annak rendje és módja szerint már a következő nap hajnalán megjelennek.....

(Filmvilág 88/11)

KÖZGAZ FILMKLUB

XI. 15. 18.00: Marcel Carne: Mire megvirrad (1939)
20.00: Greenaway: A rajzoló szerződése (1981)
XI. 20. 18.00: Sengelaja: Fiatal zeneszerző (1985)
20.00: Egyeztetés alatt
XI. 22. 18.00: Ernest Lubitch: Lenni vagy nem lenni (1942)
20.00: Chytilova: A bolond és a királynő (1988)
XI. 27. 18.00: Kara: Másnap háború volt (1987)
20.00: Egyeztetés alatt.

+ 1 FILM — Hecc

Az elmult hét nem tulságosan kecsegtetett el bennünket látványos filmbemutatókkal /kivéve persze a nindzsa rajongókat/, a magyar filmélet azonban gazdagadott egy alkotással. Gárdos Péter A hecc c. filmjéről van szó.

1989. Apró bünök ideje ez. Ügyeskedések, csalások, becsapások világa. Mindenki él ahogy tud és ahogy erkölcsi korlátai engedeik. Holl Tamás is a maga módján ezt teszi. Tizezrekkel veri át becsüsként ügyfeleeit, saját testvére feleségét csábitja el, s mindezet a legkisebb gátlás nélkül. Tenné ezt akár élete végéig is, ha fel nem tünne három "derüs" fiatalember - nehogy a szó illuziókat tápláljon: három szállitó munkásról van szó -, hogy heccelődésükkel móresre tanitsák hösünket. De miért kell Holl Tamásnak bünhődnie? Hiszen bünei jószerével mindennaposak, vagy mégsem? Nem azok a becsapottaknak, a rászedetteknek, nem azok a tönkretett családoknak, akiknek életébe beocsmánykodott Holl és még hány hasonló társa. Korunk bünei "aprók", akár megszokottá is válhatnának, de miért váljanak azokká? Igenis, ezekért is fizetni kell valakinek, ezekért is vállalni kell a felelőséget. De az olyan emberek, mint Holl nem vállalják. Csak keserü leckéztetés árán döbbennek rá, hogy van miért lelkiismeretfurdalást érezniük. Igenis van miért hosszasan menekülnie egy autó elöl, ami elől mások csak félreugranak /alafutas jelenet/, hogy van miért félnie, ha beszáll a liftbe /kegyetlen, perverz tréfa/, hogy van miért, amikor kiszáll onnan, s hogy már a mosdóban is rettegnie kell. Azt nem tudja pontosan melyik vétkéért, de érzi jogos az üldözés. Az önmarcangolás, a menekülés hajszolói, ugyanakkor lelkiismerere elől az őrületbe kergetik és a történet végén önkivületben csap le vélt támadóira és ránk is, pattanásig feszült nézőkre.

Ez lenne a büntetés? Tul nagy ár ez az elkövetett hibákért, Igy érezzük és igy érezhet ő is; hátha még sejtené, hogy milyen "semmiségért" kell vesznie. Jelképes ez a semmiség. Egy pléhdoboz csupán, a Hollak számára a többi sem volt különb.

A film attól függetlenül, hogy találkoztunk már egyes jeleneteivel itt és ott / autós üldözés-Spielberg, borotvapenge, szemgolyó Bunuel, stb./ - magyar, minden értelemben az; az agressziv heccek, az élősdi Holl is korunk szülötte.

Nézzünk néha magunk elé az uton, nehogy Holl-ként - nagykéüen - mások, s velük saját sorsunkat tapossuk szét.

/rendezte: Gárdos Péter,fsz.:Reviczki Gábor,Udvaros Dorottya,Andorai Péter,Básti Juli/

/Kovács Ágnes/

— támpont-7

MŰVÉSZ MOZI novemberi programjából
/VI., Lenin krt. 88. Tel.:132-6726/

CHAPLIN TEREM
9 - 22 de+du : A rádió aranykora /Woody Allen/
este : A fal
23 - 6 de+du : Ördögök/A.Wajda/
éjjel:
17. A konferanszié /Feliks Falk/
18. New York-i történetek /W. Allen -F.F. Copolla - Scorsese/
24. Ördögök /A. Wajda/
25. Arany és vér /C. Saura/

HUSZÁRIK TEREM
16 - 22 de : Angyalszív
du : WOODY ALLEN SOROZAT
/ Manhattan, Kairó bibor rózsája, Broadway Dany Rose, Zelig, Hannah és nővérei /
du : Rövidfilm a gyilkolásról
este: Engesztelő
23 - 29 de : A rádió aranykora
du : Hurrá, nyaralunk /Elem Klimov/
Élt egyszer egy énekesrigó /O. Joszeliani/
A. Wajda sorozat:
/23:Csatorna, 24:Hamu és gyémánt, 25:Minden eladó, 26:Mennyegző, 27:Nyirfaliget, 28:Tájkép csata után, 29:Érzéstelenítés nélkül
este: A MAGYAR ANIMÁCIÓ - ankétsorozat
/23:Kovásznay retrospektiv, 22:Vajda Béla, 25:Szoboszlai Péter, 26:Jankovics Marcell, 27:Orosz István - Keresztes Dóra, 28:Macskássy Kati, 29:Reisenbüchler Sándor/

BÓDY TEREM
16 - 22 du : Erdély Miklós: Tavaszi kivégzés + Partita
23 - 29 du : fe.Lugossy László: Jégkrémbalett +
Mari cantu - Pázmándy Katalin: Az emberevő szerelme

ÖRÖKMOZGÓ programjából
16. 18h : Róma nyílt város /Rossellini, 1945/
2oh : Egy város keresi a gyilkost /Lang, 1931/
17. 18h : Tűz van babám! /Forman, 1967/
2oh : Paisa /Rossellini, 1946/
18. 18h : Himnem-nőnem /Godard, 1965/
2oh : Németország nulla esztendőben /Rossellini, 1947/
19. 18h : Németország nulla esztendőben
2oh : Szerelem /Rossellini, 1948/
2o. 18h : A szerencse fia /Anderson, 1973/
21. 18h : Psyche I-II-III /Bódy Gábor, 198o/
22. 18h : Veszedelmes viszonyok /R. Vadim, 1959/
2oh : A gonoszpusztító masina /Rossellini, 1951/
23. 18h : Szerelem /Rossellini, 1948/
2oh : Rosemary gyermeke /Polanski, 1968/
24. 18h : Stromboli /Rossellini, 1949/
2oh : Veszedelmes viszonyok
25. 18h : Országúton /Fellini, 1954/
2oh : Stromboli
26. 18h : Bikaborjak /Fellini, 1953/
2oh : Ferenc, Isten lantosa /Rossellini, 195o/
27. 18h : Európa '51 /Rossellini, 1952/
2oh : A fehér sejk /Fellini, 1952/
28. 18h : Omlás /H. Piszkov, I. Aktaseva/
2oh : Cabiria éjszakái /Fellini, 1957/

támpont-8

JAZZ — Mitró Katalin —

MILES DAVIS

nov. 16. Sportcsarnok

"Szeretnéd, hogy elmeséljem , hol születtem? Az régi történet."-kérdezte egyszer miles, az Ötvenes években. "Az a jó öreg Altonban,Illinoisban volt, 1926-ban. Az utolsó születésnapom előtti héten fel kellett hívnom anyámat és megkérdezni, hány éves is vagyok.

Volt egy nagyon jó tanár a városunkban. Apámnál csináltatta a fogait ..."Minden vibrato nélkül játszatok!"-szokta mondani nekünk-"ha öregek lesztek, úgyis elkezdtek remegni". És megpróbáltam úgy játszani,gyorsan és könnyedén, semmi vibrato.Amikor tizenhat éves voltam , Sony Stitt jött a városunkba és hallott minket játszani. Azt mondta nekem:"Úgy nézel ki, mint egy Charlie Parker nevü ember, és úgy is játszol. Gyere velünk. A fickók a zenekarban szmokingot hordtak, és teljes hatvan dollárt ajánlottak egy hétre, ha velük játszanék. Hazamentem és megkérdeztem anyámat. Azt mondta, hogy:nem, be kell fejeznem az iskoláimat.

Tudtam Charlie Parkerről, St.Louisból ismertem, sőt, játszottam is vele,mikor még iskolába jártam Mindig ugy próbáltunk játszani ,mint Dizzy és Charlie Parker. Amikor hallottuk, hogy városunkba jönnek, én és a barátom voltunk az elsők a teremben -én egy trombitával a hónom alatt. Dizzy odajött hozzám és ezt mondta: "Gyerek , benn vagy már a zenészszakszervezetben?" Én azt mondtam: Perszel Igy játszhattam ezen az éjszakán a zenekarral. Emlékszem, egy hangot sem tudtam olvasni, olyan izgatott voltam. Aztán a harmadik trombitás megbetegedett. Annyira szerettem a zenét, hogy a teljes hangszerelést kivülről tudtam-igy tudtam a zenekarral együtt játszani pár hétig. New Yorkba kellett mennem -ott tanult egy barátom a Juilliard Zeneakadémián. En is beiratkoztam. Charlie Parkert kerestem- aztán egy évig együtt laktam vele. Mindig együtt mentünk és én vele voltam ahol játszott, "Ne félj, egyszerüen csak játssz !"-mondta.

"Tudnod kell, ha képes vagy hallani egy hangot, azt már játszani is tudod. Ha egy magas hangot hallok, akkor az az egyetlen hang, amit abban a pillanatban játszani tudok -az egyetlen hang, amiről gondolkodni tudok, hogy el tudjam játszani és jó is legyen. A bluest nem tanulhatod meg játszani, azt egyszerüen csak játszod..." /Jazz Podium No. 15./

A Miles Davis-hang a szomorúság és a rezignáció hangja. A szomorúság és a rezignáció mácsi hangja a feltétel nélküli kerülőzenei mint szemé- -panaszra kikaksint sámdalokkal - azon túl feltárik, amit Miles Davis egyébként mond: sok vidám, kellemes és barátságos dolgot, de szomorúság és a rezignáció hangját.

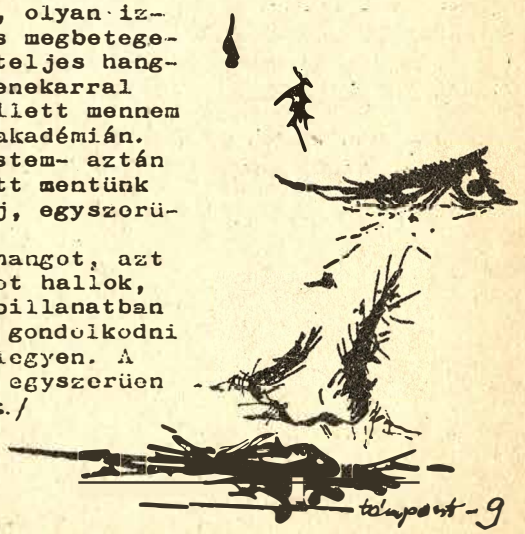

KOMOLYZENE —— ZENE ——— Piller Gábor ———

Zene, zene, zene és még mindig zene

Sárközy Gergely gitárestje - A Moszkvai Vonósok vendégszereplése - Miles Davis a BS-ben - Gershwin-művek a Pesti Vigadóban - IX. szimfónia-kétszer - Hárfaverseny Óbudán - Honegger:Dávid király

Nov.17-én a Schola Hungarica gregorián hangversenye lesz este 8-kor a Kálvin téri református templomban.
Nov.16-án Miles Davis, a modern jazz egyik óriása ad koncertet a Budapest Sportcsarnokban.
Nov.18-án, szombaton délelőtt 11 órakor a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola két zongora tanszakos növendéke játszik a Régi Zeneakadémia Liszt Ferenc Kamaratermében/VI.Vörösmarty u.35./.
Nov.18-án este fél 8-kor Sárközy Gergely romantikus gitárestje lesz a Zeneakadémia Kistermében. Műsoron: Schumann, Chopin és Rachmaninov művei.
Nov.19-én, vasárnap este a Moszkvai Vonósok Telemann Brácsaversenyét és Csajkovszkij Vonósszerenádját adják elő a Zeneakadémián, fél 8-kor.
Nov.20-án Oriol Romani spanyol klarinétművész vendégjátéka lesz az Óbudai Művelődési Központban/III.Dugovics tér 2./. Farkas Ferenc, Weiner Leó és Rónki György művei mellett Damas Hárfaversenye is műsorra kerül Pelletár Melinda hárfaművész közreműködésével.
Wagner: Gyász-szimfónia, Hindemith: B-dúr szimfónia és Honegger: Dávid király című oratóriumát Timothy Reinish vendégkarmester dirigálja nov.21-én a Zeneakadémián.
Nov.23-án Puccini Tündérbosszú című operáját adja elő hangversenyelőadásban a MÁV Szimfonikus Zenekar és a Talentum Egyetemi Kórus a Pesti Vigadóban Gál Tamás vezényletével.
Philippe Cassard zongorázza Schubert, Schumann és Debussy műveit a Pesti Vigadóban nov.22-én.
Nov.25-én ugyancsak a Pesti Vigadóban Gershwin-est /Porgy és Bess, Egy amerikai Párizsban, Rhapsody in Blue/ lesz Pitti Katalin, Rozsos István és Degányi Ferenc közreműködésével.
Nov.27-én Johann Strauss legkedveltebb dallamai csendülnek fel a Pesti Vigadóban.
Nov.28-án és 29-én Beethoven 9.szimfóniáját szólaltatja meg a Magyar Állami Énekkar és Hangversenyzenekar a Kongresszusi Központban. A karmester: Kobayashi Ken-Ichiro.

Két hanglemezajánlat:

Ottorino Respighi: Maria Egiziaca című operájának a világon első lemezfelvétele a napokban került a hanglemezboltokba Lamberto Gardelli vezényletével. A szólisták sem kisebb nevek: Kincses Veronika/szoprán/, Miller Lajos/bariton/ és B. Nagy János/tenor/.
Az igazi népzene kedvelőinek ajánlom a Hosszú az út előttem című lemezt, melyen Kalyi Jag együttes játszik cigány népdalokat egy valódi műsorral kiegészített válogatásban.

10 does a Győri Balett

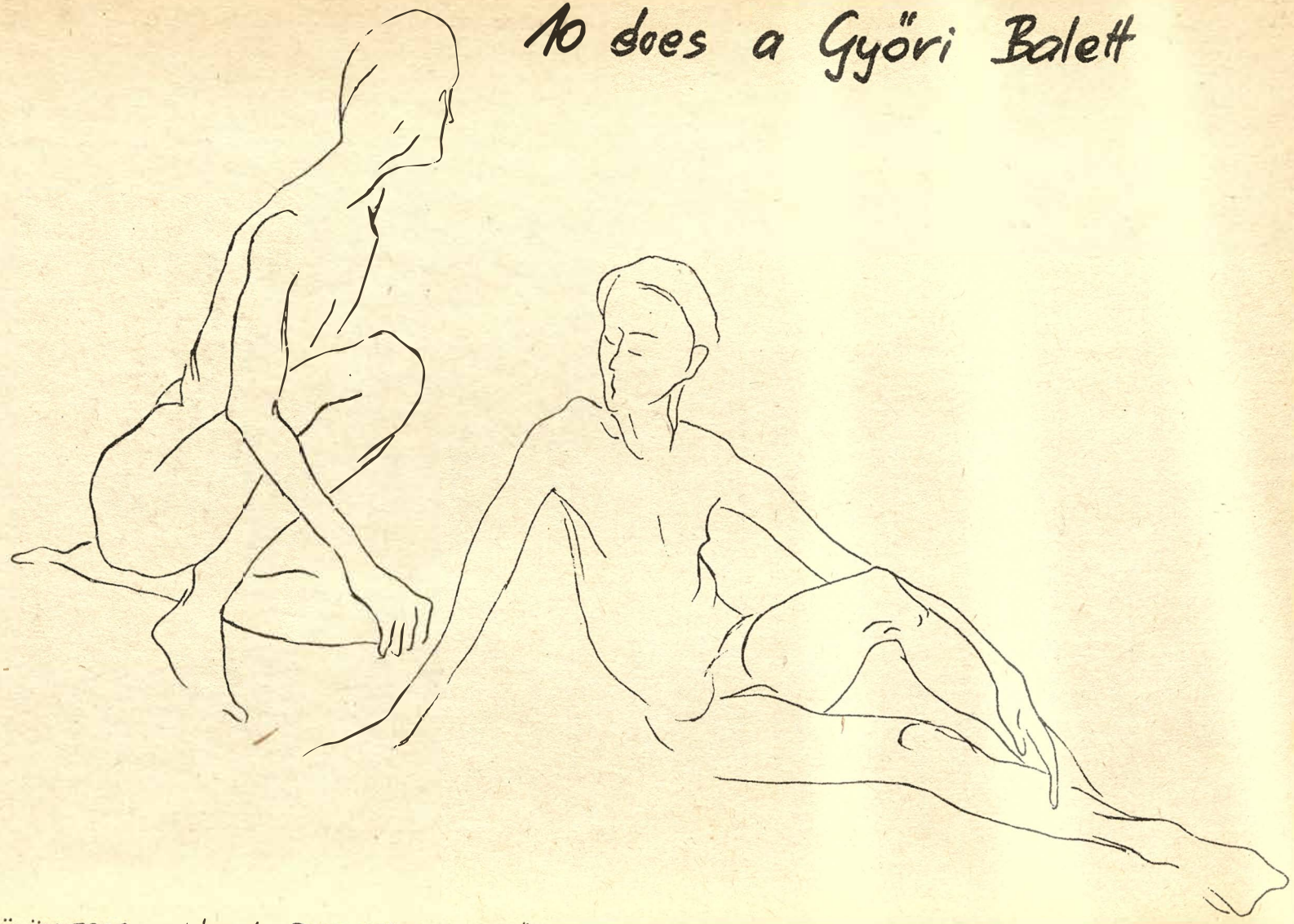

+1 KÜLÖNLEGES támpont - POSZTER (KIVEHETŐS)

támpont m.1.

o o o o o o o o

15. Katona - Vizkereszt
Játékszin - A néma levente
Pesti Szinház - A nagybőgő
Várszinház - Szerelem

16. Katona - Vizkereszt
Játékszin - A néma levente
Nemzeti - Elveszett paradicsom
Várszinház - SZERELEM
Radnóti - Radnóti naplója

17. Radnóti - Kutyaszív
Nemzeti - Elveszett paradicsom
Vigszinház - A rabszolgák szigete - Kolónia

18. Katona - Kutyaszív
Madách Studió - Lear
Játékszin - Teljes napfogyatkozás
Radnóti - A hetvenkedő katona
Pesti Szinház - A nagybőgő

19. Katona - A revizor
Nemzeti - Elveszett paradicsom
Vigszinház - Az ügynök halála
Pesti - Edith és Marlene

20. Katona - Csirkefej
Vigszinház - A nép ellensége

21. Katona - Csirkefej

TÁMPONT SZINHÁZI NAPTÁR NOVEMBER 15-28-IG

22. Játékszin - Himnusz

23. Katona - Emberi hang - Búcsú
Radnóti - A hetvenkedő katona
Pesti - A nagybőgő

24. Vigszinház - Ahogy tesszük
Játékszin - JANIKA
Katona - Emberi hang - Búcsú

25. Katona - Emberi hang - Búcsú

26. PeCsa - A KÉTFEJŰ FENEVAD
Játékszin - Janika
Katona - Emberi hang - Búcsú

27. PeCsa - A kétfejű fenevad
Játékszin - Szépek szépe
Katona - A mizantróp

28. PeCsa - A kétfejű fenevad
Játékszin - Himnusz
Katona - A mizantróp
Vigszinház - A nép ellensége

táspont - m. 2.

TIZENEGYEDIK OLDAL —— Horváth Endre ——

SADE MÁRKI: JUSTINE, AVAGY AZ ERÉNY MEGHURCOLTATÁSA

"...Példátlan szigorúsággal bántak velem. Nem érték be az e célra rendeltetett testtájakkal, bejárták az egész vidékét, a legrejtettebb zugokat, s miközben hóhérom kéjesen legeltette szemét a feldúlt halmokon, bősz indulata elől semmi sem menekülhetett. Járt a keze, mint a motolla, csak néha pihent meg egy-egy pillanatra, hogy pusztításának nyomait mámorosan meg-megtapogassa, majd szemérmetlenül cuppanós csókokkal illesse. Időnként elengedett, és kéjelegve nézte, mint próbálok védekezni és elfutni az ütések elől, melyek csak annál sűrűbben záporoztak testemre. Mit mondjak, asszonyom, a szerelem oltára sem menekedhetett; akárhogy vonaglottam, a barbár támadás majd mindig célba ért. Vérben úszott testem."

De Sade márki és szolgája, Latour, "kérjenek nyilvánosan bocsánatot a katedrális kapujában, mielőtt a Saint-Louis térre szállíttatnak, ahol is nevezett de Sade feje nyaktilón vétessék, Latour pedig felakasztassék. Holttestüket ezután égessék el, és hamvaikat szórják a szét a szélrózsa minden irányába."

Ezt az ítéletet hozta 1772 szeptemberében az aix-en-provence-i bíróság, in contumaciam, tehát a vádlott távollétében. Az ítéletet végre is hajtották, három nappal később, jelképesen bábukkal, Aix főterén. Az ítélet indoklásában két fő pont volt: szentségtörés és szodómia. Négy évvel korábban egy felbérelt koldusasszony jelentette fel Sade-ot, aki tekintve, hogy nem hivatásos volt, nem volt felkészülve a "különleges szolgáltatásokra". A bíróság szemében súlyosbító körülménynek számított, hogy az eset épp nagypénteken tört tént, kihivást láttak benne, nyilván nem is véletlenül. Sade kicsapongásaiban mindössze az volt a szokatlan, hogy meg sem próbálta titkolni őket; ezzel fejezte ki szembenállását a társadalommal.

Ami pedig a szodómiát illeti, a francia nyelvben nem állatokkal való közösülést jelent, hanem análisat. Az akkori törvények szerint halálbüntetés járt érte. Márpedig Sade és szolgája mások szeme látára hódolt ennek az élvezetnek.

Az író és az áldozat

Sade provokációinak legsikerültebb formája a Justine, valamint két másik hasonlóregénye. Justine egyes szám első személyben meséli el hányattatásait, szemlesütve pironkodva adja elő, miként szenved meg minden egyes "erényes" cselekedetéért. Eközben a szerző kaján vigyorral a háttérből szemléli az eseményeket.

Justine nem hús-vér alak, csak báb. Akármit csinálnak vele, csodálatos módon mindig felépül, megcsonkítják, megbélyegzik, bikacsökkel félholtra verik, de a következő epizódban már megint friss, üde és kívánatos. Csak arra való, hogy Sade szócsövei kifejthessék filozófiájukat.

Sade "filozófiája"

"Egy tökéletesen erényes világban azt tanácsolnám, hogy kövesd az erényt, mert azért járna jutalom, az vezetne csalhatatlanul a boldogsághoz; egy velejéig romlott világban azonban csakis a bűnt javasolhatom." És az egész mű olvastán a következtetés jogossága vitathatatlan.

Justine-Lolita?

A párhuzam annyiban áll, hogy az elfojtatlan, sőt elfojthatatlan vágyak kiteljesedésének, az aljas "mesterkedéseknek" nem állhat ellen az ellenállhatatlan vonzerejű kis

/folytatás a túloldalon/

KÉT HÉT MÚLVA IS LAPOZZ A TIZENEGYEDIK OLDALRA!

áldozat.Míg azonban a nabokovi címszereplő valóban szereplő,hús vér alak,a gyerekkori álmok,a Lee Annácskák megtestesülése, addig Justine csak arra való,hogy a már említett filozófiai tétel bizonyitást nyerjen.Lolita a művészet-élet,az alkotói képzelet-nyers életanyag kettősségét hivatott megmutatni.

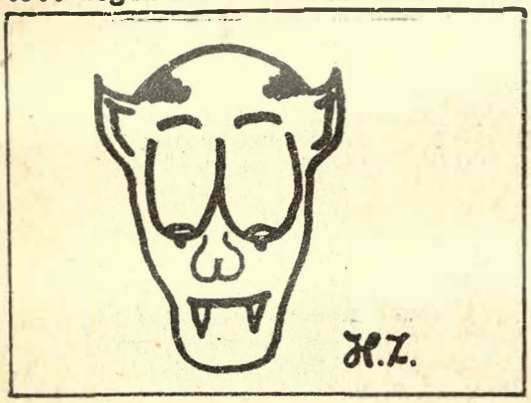

de Sade márki - Horváth Zoltán rajza

A kajánság: Sade-Beckett

A Sade-féle filozófia kifejtését nagyban megkönnyiti a mű stilusa. Az erény meghurcoltatásának történetét a sorok mögött,vigyorgó arccal figyelő márki kajánsága két évszázaddal későbbi visszhangja lehet a Molloy.A kétnyelvű Beckett franciául irt műve ,ha valaki képes átverekedni magát a képzavarnak is beillő képeken,az ilyen stilust kedvelőknek feltétlenül kellem felüdülést jelent. Molloy élettörténete és Justine sorsa ugyanazon a torz tükrön keresztül jelenik meg.A nevetségessé fokozódó értelmetlenség,a stilus érdekessége,az élettörténetek kusza következetessége és az élet- és sorspárhuzam emeli egy szintre az olvasói élményt,a két mű által nyújtott katartikus döbbenetet.

A FEKETE LYUK

novemberi program JA

16. Rádió Aktiv Budapest + Magánszektor
17. Shanghai Marionett + Berbal Assault
18. Cure Órák + Kretens
19. CLICK CLICK / angol /
21. AZJ
22. Film + AZJ
23. Független Adó + Bútorért
24. Sziámi ulTrArOck
25. Szinházterem: Henry Rollins Band /USA/ + AMD + Leukémia 19h
    Lyuk: Cure órák + Kortársak 2oh
26. AZJ
28. AZJ
29. AZJ + Film
3o. Magánszektor

/ AZJ = Alternativ Zenei Játék /

ALTERNATIVE MUSIC CENTRE

MAGYAROK -BRITAIN SALUTES HUNGARY
/ Barbican Centre 25 October - 21 November/

Szinte minden metró aluljáróban és az utcákon virit a plakát "MAGYAROK", sötétkék alapon nemzeti szinekkel rajzolt, zászlót vivő figura. A plakát hirdeti okt. 25 - nov. 21. között magyar hónap kerül megrendezésre London legnagyobb és leghiresebb kulturális központjában. a Barbican Centre-ben. Hát akkor irány a Barbican. Az épület négy szintje a föld alatt, öt szintje a föld felett van. Hihetetlennek tünik, hogy egy hónapon keresztül meg lehet tölteni magyar kulturális eseményekkel. De ha egy pillantást vetünk a programfüzetre, a résztvevő magyar müvészek és müvek hosszú listájára, akkor mégsem tünik olyan lehetetlennek a vállalkozás.

Mivel már rég /egy hete/ el akartam menni megnézni a nagy eseményt, s a szombat délutánom szabad volt, gondoltam nosza, eltöltök ott néhány órát. A néhány órából tiz óra lett úgy, hogy észre sem vettem az idő múlását.

Elsőnek a "A Golden Age: Art and Society in Hungary 1896-1914" kiállitásra mentem be. Mi látható ezen a kiállításon? Több mint 4oo alkotás gondosan és széleslátókörűen kiválogatva, a lehető legkülönbözőbb müvészeti ágakat reprezentálva úgymint: festészet, grafika, szobrászat, épitészet, bútorok, üveg és porcelán, öltözködés, dísztárgyak, ékszerek. Miközben néztem a kiállítást a hetedik szinten, néhány szinttel lejebb cigány- és népzenei délután keretében egy magyar cigányegyüttes "szolgáltatta" az aláfestő zenét. Azután csend lett, s épp amikor Csontváry és Rippl-Rónai müremekei között sétáltam, egyszer csak hallom: "Én az éjjel nem aludtam egy órát.." Micsoda? Hogy itt van Márti és a Muzsikás? Itt Londonban? Rohanás le a léposőkön..., s valóban. A szinpadon négy bajuszos, fehér-feketébe öltözött zenész és egy lány. A muzsikás együttes és Sebestyén Márta. Az együttes egyik tagja - feltételezem, aki a legjobban beszél angolul - néha konferál, mesél Magyarországról, Erdélyről, Széki népszokásokról, s közben sok zene. A közönség - amely teljesen vegyes korosztályú - tapsol, nem akarja őket leengedni a színpadról.

A koncert végeztével megyek vissza a kiállításra, Rippl-Rónai, Gulácsy, Benczúr Gyula köré, de sajnos nincs sok időm, mert kezdődik két magyar film vetitése is.

Az éttermekben és büfékben magyar ételeket és italokat lehet kapni, a sorok közül az ötputtonyos Tokaji aszunak van a legnagyobb sikere.

A Muszikás együttes után egy-két órával a Jánosi együttes lép fel, hasonló sikerrel.

Ezt az irást az együttes egyik tagjával küldöm Magyarországra, hogy a "támpont" olvasói még melegében értesülhessenek, mi is folyik itt Londonban.

A következő jelentkezésemig:

Horváth Ira
/ a "támpont" kiküldött tudósítója /

SZÍNHÁZ

Mitró Katalin

IBSEN-MILLER: A NÉP ELLENSÉGE — VIGSZÍNHÁZ

Morál, erkölcs és igazság -talán tényleg túl nagy /és elkoptatott/ szavak egy színházi kritika elé. A "tudó" ember meghurcoltatása is szinte már megszokott. Gyakorta ugyanis épp az az ember szenvedi el a TÖBBSÉG megvetését és elitélését, aki az igazságot először és egyedül meri kimondani /szólni vagy tenni ennek nevében/. Ha az igazat hitte is és vállalta, csak mert igaz /és ez a döntő/: ÁLDOZATtá válhat...Megátkozzák vagy kinevetik, beverik az ablakát éppen vagy elkergetik/?/ -mindez /méltán/ megeshet , hiszen mindenki gyülölheti, a "nép ellensége"/!/...

Mégis -milyen különös-,hogy mindig akadnak valahogyan ELSÓK. Ezért van az hogy még ma is élhetünk/egyáltalán/ ,hogy létezik az "ember világa" és hogy megmaradhat a jövő/nk/ reménye. Különben meg ott állhatna a tábla a civilizáció kiszikkadt , halott romjai fölött: NEM MERTÉK.../ill. nem mertük.../

Ez a darab -számomra- , a mondandó és a mü igen nagyszabásu és meggyőző./Mindenképp hangsulyos kérdéseket feltevő./ A Vígszínház közönsége mégis mintha ezesetben elpártolt volna -bemutatót láttam-/és/ jóformán "félház" volt. Hogyan történhetett mindez? Valami különleges érdektelenség tört volna az ezidáig oly hüségesnek tünő vígszínházi közönségre? Vagy talán csak egy "apró" közönségszervezési hiba tartotta titokban az új premiert? Noshát -én nem hiszem és már kovácsolnám is hamarjában a saját elméletemet a történtekre..., de nem megy. A darab talán némiképp tartalmilag már lecsengett /épp ez a fájdalmas, hogy még bemutatása előtt/. Számomra ugyanis meglehetősen direkt módon a darabbéli új /költséges/és balványozott építkezés /amely ráadásul éppen forrásokat állít egy város szolgálatába/ a Bős-Nagymaros vitának valamely kezdeti szakaszát idézi. A történetben aztán mégis akad valaki , aki egyedül szólhatna, vagy tán még ordítana is , ha beszélhetne:..."A VIZ MÉRGEZŐ !..." Persze nem engedik beszélni, hiszen felépült már /ill. felépítették/ egy /hazug/jövő-ábránd, aminek az ébrentartása sokkal jobban manipulál, mint az igazság...

EDWARD BOND: LEAR — MADÁCH STUDIÓ

Uj játéktér a Madáchban. Talán kilencven-száz férőhely, kicsi , közvetlen tér. /A kamaraelőadások célját itt nagyon jól megvalósíthatónak érzem/ A Madách Színházba is bekerülhetnek igy ugyanis a nem elsősorban szórakoztatást, látványt és könnyü kikapcsolódást nyujtó szerzők és darabok. A /tehát/ bizonyos rétegigényeket kielégitő , bizonyos magasabb és egyéni müvészeti igényü előadások itt is lehetőséget kaphatnak. Ilyen előadás most a Lear. Az angol szerző nagyon is mai szerző, de ez a darabja mindenképpen sokkal több. Nem véletlenül választotta magának a királyt Shakespeare-től. Ez a Lear itt azonban /időtlenül és időn kívül/: a HATALOM. A hatalom pedig adott esetben talán határtalan, de mulandó, nagyon könnyen elveszíthető. Kegyetlen és durva idők...erőszak és gyilkolás, hol ettől hol attól a kéztől... -mintha csak az éppen aktuális szereplők változnának. De mindez miért?..Mert hát marad-e valami legalább a királynak.../?/,vagy csak a tudat, hogy mennyire elrontotta/?/ És végül öregségében már csak egyetlen célja marad/?/ hogy a saját maga épitette falat lebontsa...

Megrázó, erős, szikár tragédia...-közvetlenül a közelünkben...

SARKADI I.: AZ ELVESZETT PARADICSOM-Nemzeti Színház

Az előző számunkban már írtunk a megújuló Nemzeti Színház elképzeléseiről, műsorpolitikájáról. Idei első bemutatójuk Sarkadi I.: Az elveszett paradicsom c. drámája.

Sebők Zoltán miután az éjszaka végrehajtott magánműtét során orvosi műhibát követve el megölte szeretőjét elutasik apjához, hogy vele töltse utolsó óráit. Mikor megérkezik eltökélt szándéka, hogy öngyilkos lesz- nem kér a börtönből, a megaláztatásból, és különben is, ő már 33 év alatt mindent megkapott az élettől, amit lehetett. A bölcs, sok élettapasztalattal rendelkező apa szerint viszont ragaszkodni kell az élethez és ha kell, akár egy szál ingben is újra kell kezdeni. A fiatal Sebők vergődik, és közben vedel, csapkod, tör-zúz, mígnem megjelenik Mira, aki tisztaságával,szerelmével meghódítja őt. Elég-e e két ember ereje, hogy Zoltán szembe tudjon nézni sorsával?

A darab ígéret egyrészt a rendező személye Taub János miatt, kinek nevét olyan alkotások fémjelzik, mint például a Hetvenkedő katona a Radnóti Szinpadon vagy a Himnusz a Játékszínben. Igéretes a szereposztás is: az idősebb Sebők szerepét Kállai Ferenc, míg fiát az újonnan szerződtetett Cserhalmi György alakítja. Mégis valami hiányzik- talán a rendezés bravurja, a színészek ötletei vagy csak az összeszokott gárda?

Taub János már valószínüleg elkényesztetett bennünket eddigi bemutatóival, mert a "csak" jó rendezése is kevésnek tünik. Cserhalmi Györgynek kitünő jelenetei vannak /pl. mikor sógornőjét bosszantja/, de az önmarcangoló, belső küzdelemmel teli hős nem mindig hiteles.

De ne legyek telhetetlen, a darab még így is valószínüleg a legjobbak közé kerül.

/ M. V./

ELŐZETES

Békeffi I.-Stella A.: Janika — JÁTÉKSZIN

Az önmagában is sziporkázónak íródott darab minden bizonnyal idei különleges (újra) színpadra állítása egyrészt már a szereposztás miatt is rendkívüli figyelemre méltó. AZ idei -ugyanis- mindenképp sztárszereposztás. A címszerepet Udvaros Dorottya alakítja, Amerikából hazatérő férjét pedig Cserhalmi György,aki évek óta vágyik egy vérbeli vígjáték-szerepre.További pikantéria,hogy Udvaros darabbéli mamáját saját édesanyja ,Dévai Kamilla játssza ,aki Kecskemétről ment nyugdíjba,és még soha sem játszott együtt a lányával. Malvin, az öltöztető pedig nem más lesz,mint: Turay Ida...

BEMUTATÓ !

AMATŐR SZINHÁZAK PROGRAMJÁBÓL
SZKÉNÉ

nov.16. este 7 ARVISURA Színházi Társaság
Bornemissza Péter: Magyar Elektra
nov.18, 19 este 7 ARVISURA
Shakespeare: Szentiványéji álom
nov.21.este 8 Az Utolsó Vonal második akciója

VÁROS

A budapesti szentgellérthegyi Nagyasszonyunk sziklatemplom

1924 őszén a Mária kongregáció kis csapata indult Lourdes-ba és Lipias-ba, hogy Magyarországért engeszteljenek. E zarándoklat közben érlelődött meg a gondolat, hogy kegyhelyet állítanak az elfelejtett Nagyasszony tiszteletére. Az ősi Szent István barlangra gondoltak először a tervezők, de hamarosan kiderült, hogy ez kevés. Ezért 1925 telén az ország különféle helyeiről jöttek munkások társadalmi munkában, hogy kibővítsék a barlangot. Azáltal, hogy nem vésték a belső teret, hanem robbantásokkal alakították, nem remélt belső architektúrát alakítottak ki, mintha az egész a természet évmilliós munkájának az eredménye lenne.

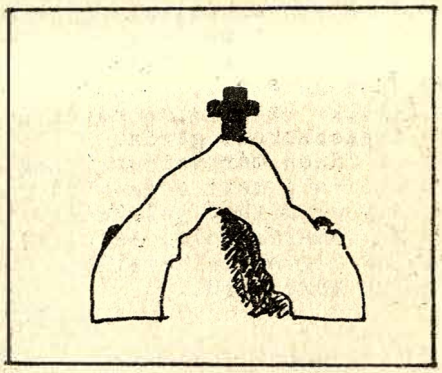

1926 május 23-án, pünkösd napján megtörtént a Szikla-kápolna első megáldása, mely csak a rengeteg felajánlás következtében válhatott valóra. Így például a hatalmas bejárati vasrácsot a diósgyőri vasgyár munkásai készítették társadalmi munkában. 1930-ban újabb robbantásokkal bővítették, és ezzel elérték a mai formáját a Szikla-kápolnának. Az alsó templomot, a magyar szentek pantheonját 1931 május 25-én, gróf Zichy Gyula kalocsai érsek és Horváth Győző püspök szentelte fel.

A Szikla-kápolna két részből áll: a felső, barlangszerű és egy alsó, sziklába vájt templom. A felső templom is két részből áll: egy teljesen fedetlen, a szabad ég alatti részből, mely a Gellérthegy déli kiugró teraszán van. Tulajdonképpen ez a templom hajója. A szabadban balra van a szószék és középen az ülőpadok. Második rész, barlangszerű nyitott hely, mely a szentélyt képezi. Ez a barlangszerű rész magas vasráccsal van elválasztva a szabadtéri hajótól. A szentély jobb oldalán kis kápolna, középtájon, lépcső vezet a felső kórusra. Ez 4 m-rel van magasabban a szentély fölött. A felső templomban tartott szentmiséken innen szokták a szentbeszédoket tartani, melyet hangszórók közvetítenek a szabadba és az altemplomba. A jobb oldalon kb. 5 m magasan, mélyen benyúló barlang van. Ebben áll a Lourdes-i Szűzanya szobra.

A szentély mellett az oltár bal oldalán alagúton jutunk a föld alatti templomba, a magyar szentek pantheonjába. A hideg időben minden szertartást itt, a barlangtemplomban tartanak. Ennek a föld alatti templomnak két hajója van. Először a kisebb, háromszög alakú hajóba érkezünk, melyben Árpádházi Szent Erzsébet oltára volt. Ebből a kisebbik hajóból jutunk tovább a Szűz Mária-, Szent Margitkápolnába és a főhajóba. A főhajóban három oltár helye van: lipiászi Krisztus, Szent István és Szent László. A főhajó jobb sarkában van az átjáró a pálosok Szikla-kolostorába.

A kolostor alapítását 1933. február 28-án a csensztochovai pálos generális engedélyezi. Az ünnepélyes beiktatás 1934. május 21-én pünkösdhétfőn volt, amikor délelőtt Zichy Gyula kalocsai érsek mondta a szentmisét és szentbeszédet, melyben megemlékezett a II. József feloszlató rendelete óta eltelt közel 150 évről.

Ezzel a Pálos Rend visszatért számüzetéséből szülőhelyére. 17 éven át végzik áldásos munkájukat a Szikla-kápolnában. 1951 március 26-án húsvéthétfőn éjféltájban szinte betörik az ajtókat az Államvédelmi Hatóság emberei. Ezzel megkezdődött a pálosok keresztútja is a többi szerzetesekkel együtt. Szinte az egész Rendet letartóztatják és az úgynevezett Grősz-perben Vezér Ferencet halálra, a többieket 5-10 évig terjedő börtönbüntetésre ítélik.

A Szikla-kápolna oltárait, szobrait részben összezúzzák, más részét szétosztják, főleg a budapesti, de vidéki templomok között. Egy darabig még üresen áll a Szikla-kápolna, majd befalazzák és különböző célokra használták. Az elmúlt 38 év alatt állagmegóvás nem történt. Az esővíz beszivárgott, a fölső szentély mennyezetén és a külső homlokzati részen és meglazította a sziklatömböket, ezért nem biztonságos a használata.

31 év után először 1989 augusztus 27-én tartottak először misét a kápolna előtti téren, s azóta folyamatosan vasárnaponként du. 5-kor vannak szertartások. A kápolna gondozóinak terve, hogy a pápa magyarországi látogatásának idejére újjáépülhessen budapesti Szikla-kápolna.

(Az ismertető megírása után merült fel az igény, a pontos helymegjelölésre. A Szikla-kápolna a Szabadság-híd felöl nézve a hegy Gellért Szálló felöli oldalán az első teraszon helyezkedett el, és a hegy belsejében egészen a ma az Állami Balettintézet Kollégiumaként működő pálos kolostorig húzódik.)

Keszthelyi Tibor

Az elmondhatóság problémája,mely előttünk tornyosul.Elmondható-e egy őszi séta a Margit-szigeten szentimentális felhangok nélkül.Vagy más,egyéb csapdákat kikerülve.Egyáltalán.Sőt,meglehet,ezek a csapdák magából a témából adódnak.Tehetetlenek lennénk?Saját érzéseinkkel szemben?

Víztorony

A Margit-hídtól indulunk sétánkra.Híd-avatás."Előtte a folyam, az új híd, Még rajta zászlók lengenek".Ha villamossal érkezünk át kell bújnunk egy kis aluljárón.Itt nem is olyan régen,a legutóbbi felújítás előtt bátorító felirat volt olvasható.Sárkánybeton,állt arany betűkkel a padozatba vésve.A híd izmai megfeszültek a hatalmas súlyok alatt,érezhető volt a remegése,de tudtuk, győzni fogja:hiszen sárkánybeton.

A sziget csücskén nyári napozók emléke.Évről évre többen vannak,barnábbak és meztelenebbek.Önfeledt mosolygás a VÁROS közepén.

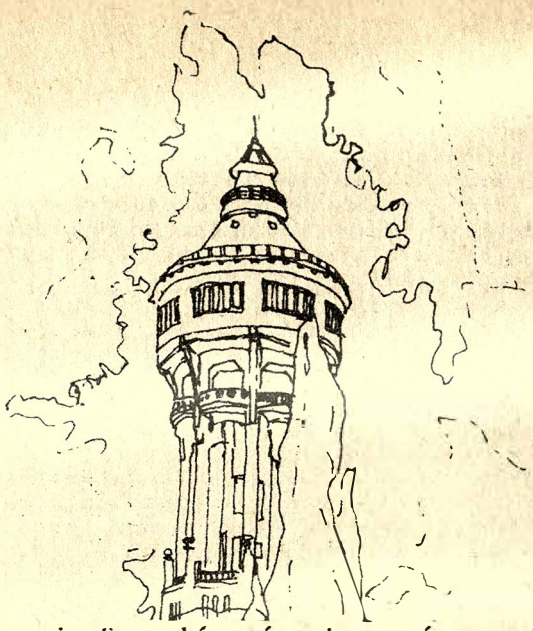

Az úttörőstadion is üres,bár még nincs vége az idénynek.Persze, iskolaidő van.A mai modern lelátó helyén hajdan favázas,emeletes klubház emelkedett.A sporttelep az 1875-ben,Esterházy Miksa kezdeményezésére megalakult MAC versenypályája volt.A kontinens első/!/ atlétikai klubja kimondottan a felső osztálybeliek számára létesült.Persze akkortájt a munkásosztály még nemigen ért rá sportolni.S a football is csak húsz évvel később jutott el hozzánk.
A "Spori"-a Nemzeti Sportuszoda-felől,a "sátor"-ból éles füttyök hallatszanak.Vizipólóedzés.Most nem térünk be,pedig úszónadrágunk mindig nálunk van.Valahogy nem kívánjuk.
A szökőkút működik,véletlenül kapcsolhatták be így késő ősszel, vagy tán a mi kedvünkért.A párás levegő ellenére a legyengült,opálos napsugár is szivárványokat fest a vízsugarak közé.
A "Pala" medencéi álmosan ásítanak,a bejárat előtt dideregve vetkőzik tovább a fürdéshez készülődő női szobor.
Közeledünk célunkhoz.Az út mentén hét kisebb szikla egy nagyobbat vesz körül.Hófehérke és a hét törpe.Hm,Szundi most is alszik.A fák levelektől megszabadult ágaikat gémberedetten nyújtóztatják. Az óriási platánok méltóságuk tudatában okítják ki fiatal társaikat,mi is a teendő a tél közeledtével.Ők igazán tudhatják.Nekünk is üzennek,levélben.Postásuk a szél.A hatalmas aranyszínű levelet tarisznyánkba tesszük,most nincs időnk elolvasni.
A víztorony magányos óriásként szemléli a várost.1911-ben készült el.Magassága 57 méter,a vízmedence térfogata 6oo m3,s a sziget épületeit,szállóit,fürdőit volt hivatva szolgálni.Nyolc karcsú láb emeli a magasba,ez a szerkezeti kialakítás teszi könnyeddé, áttetszővé az építményt.A tengelyében elhelyezett csigalépcsőn juthatunk fel a medenceszint alatt kialakított erkélyekre,ahol távcsövek segítik a panoráma élvezetét.Lábunk előtt fekszik az egész város,de egy egészen furcsa,eddig ismeretlen látószögben. Gyorsan helyére tesszük az ismert épületeket,egyúttal számba véve őket.Mind megvannak.Majd pillanatképek gyors sorozata:"Három uszályt is láttam,lefelé úsztak a Dunán.Takarítják a kávéházakat.A Vilmos császár utat némelyik mellékutca ferdén keresztezi, a házak egymáshoz lapulnak,szürkék,porosak.A Sziget benyúlik a Margit híd alá."Ahogy Halász Petár látta.Hajnali háztetők helyett őszi alkony a Város fölött repülve.
Lefelé jövet megszámoltuk a lépcsőket:százöt,pontosan.
/A Margit-szigeti víztornyot hosszas huzavona után néhány évvel ezelőtt újították föl.Előtte még az is felmerült,hogy lebontják. Ma a Göncöl Társaság művészeti csoportja kezeli,havonta megújuló képzőművészeti kiállításokat rendeznek benne./

Okrutay Miklós

táspont-18

IDEGENNYELVŰ LAPSZEMLE

Messing Vera

WOODY ALLEN ÚJ FILMJÉBEN KEVEREDIK A JÓ A GONOSSZAL

Woody Allen filmjeinek fő jellemzője a drámai és komikus elemek keverése. A szélsőségek között-pl. "Bananas" /kizárólag komédia/ és az "Interior" /tragédia/-olyan alkotások helyezkednek el, melyekben keveredik a derüs a sötéttel, a nevetés a keserűséggel.

Legújabb filmjében a Bűnök és Vétségekben /Crimes and Misdemeanors/ egyforma arányban található meg a két alkotóelem, az ebből fakadó érzelmi feszültség pedig eddigi legnagyobb hatású alkotásainak egyikévé teszi. Nagyon aggasztó képet fest a nagyvárosi ember lelkiállapotáról.

A cím már sejteti, hogy két egymásra csúszó filmről van szó. A komédia középpontjában Cliff Stern áll /Woody Allen/, aki olyan dokumentumfilmeket készit, amiket senki sem néz meg. A tragédia főszereplője pedig Judah Rosenthal /Martin Landau/ sikeres szemorvos, aki pánikba esik, mikor kiszámíthatatlan szeretője /Anjelica Huston/ megfenyegeti, hogy tönkreteszi életét, ha nem válik el feleségétől.

Dr. Rosenthal történetében nincsenek geggek. Mikor szeretője hisztérikussá válik, üzletember fivéréhez /Jerry Orbach/ fordul, aki mellesleg alvilági kapcsolatokkal is rendelkezik. Jack ajánlata brutálisan egyszerű- bizonyos összegért eltétteti láb alól a nőt. Rosenthal megrémül az ötlettől, de még jobban attól, mikor észreveszi magán, hogy fontolóra veszi a dolgot. Ezalatt Stern vonakodva elvállalja, hogy dokumentumfilmet készit sóhoráról /Alan Alda/, aki neves TV producer. Stern megveti elbizakodott, durva, élvhajhász rokonát, és mikor az elcsábítja szerelmét /Mia Farraw/ összeomlik.

W. Allennek jó szeme van az ironikus fordulatok és a romboló hatások alkalmazásához. Az abszurd és a meghökkentő keveréke pontosan tükrözi New-York skrizofrén hangulatát.

A "Bűn" a gonosz meghonosítását jelenti: "jó" emberek gyilkos döntéseket hoznak, mintha a lelkiismeret eltűnt volna a Föld színéről. A "Vétségek" olyan nevetséges egyszeri balléfések, amelyek lehetőséget teremtenek a csalóknak, hogy kiüssék a szerencsétlenebbeket. Allen a kétségbeesés és a nevetés közti határra kényszeriti a nézőt. Az eredmény mellőzi a Hannah és nővérei melegségét, de igazabbnak tűnik, mint bármit eddig W. Allen csinált.

Itt is, akárcsak többi legjobb filmjében a munkákat úgy irányitja, mint a legjobb premierszínház. A. Huston / a szerető/ a neurotikus kétségbeesés ijesztő tanulmányát mutatja be. Alda /sógor/ visszataszitóan mulatságos a sikeres csúszó-mászó szerepében. Landau /Dr. Rosenthal/ eddigi legjobb alakitásában finom, pontos leirását adja egy olyan ember lélekrajzának, aki feláldozza emberiességét az önzés oltárán. Allen pedig megnyerően alakítja a hagyományos vesztes figuráját.

Stern, akit felesége elüldözött, szeretője elhagyott, sógora megalázott gyönyörűen igaz kapcsolatot alakit ki unokahugával. Saját tapasztalatai alapján ezt tanítja neki: "Ahogy múlik az idő rájössz, hogy nem mindig az elfolytott érzékiség és a nagy mélység a nyerő."

/Newsweek '89 okt. 16/

Katalin-nap

Mikor majd a november eleji szokatlanul alacsony virág árak a csillagos égbe szöknek, tudhatja a férfi nem, hogy Katalinaok, Katik, Katák napja közeleg. A név és nap jeles kiváltságot még a távoli multban nyert. Egészen 1642-ig, VII. Orbán pápa akkor kiadott bullájának megjelenéséig november 25-e parancsolt ünnep volt Szent Katalin szüz és vértanu tiszteletére. Szent Katalint a hagyomány szerint keresztény hitének követésért Maximinus császár parancsára börtönbe vetették, megkinozták, majd lefejezték. Az egyik legenda elmondja, hogy testét az angyalok Arábia egyik hegyére vitték. A középkor hires és tisztelt szentje volt, képét - kerékkel ábrázolva - számos képzőművészeti alkotás őrzi. Több hazai templomunknak is védőszentjévé választották. A képen ábrázolt kerék alapján a vizimolnárok tisztelték pártfogójuként. Mivel közvetlenül az advent kezdete előtti napokra esik, utána már sem lakodalmat, sem táncmulatságot nem szoktak tartani. Időjóslás is füződött e naphoz: elterjedt hit volt, hogy ha Katalinkor fagy, sáros karácsony lesz / Ha Katalin kopog, akkor karácsony locsog /. Katalin-gally néven pedig szokás volt levágott gyümölcsfa ág kivirágoztatása/szobában vizbe téve/ szerelmi jósló céllal. Ha az ág kivirágzott karácsonyra, a hit szerint a lány férjhez megy a következő évben. Talán meg lehet próbálni.

Én sem időjóslással, sem virágoztatással nem próbálkozom, csupán egy-egy szál virággal, talán rózsával, tisztelgek Katalinok, Katik, Katák előtt. /Gs.L./

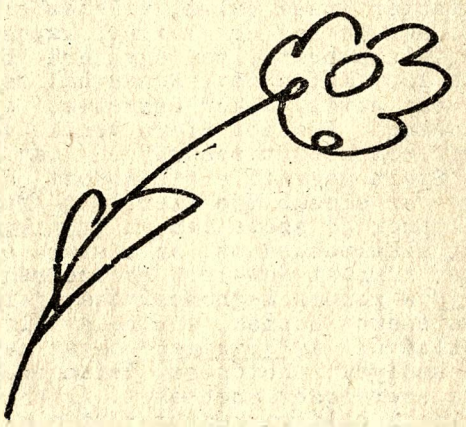

Felelős kiadó: Kuposik József
Szerkesztette: Mitró Katalin
Címlap: Messing Katalin
Készül az MKKE nyomdájában 2000pl-ban
Nyomdavezető: Jász József